807

H S. कथारचना
विषयः - दीनानुकम्पा
NO - 1

मालवपुरम् नाम अतिमनोहरमेकम् ग्रामम्। तस्मिन् ग्रामे एव राघवः रमा च वसति स्म। विवाहानन्तरम् शीघ्रमेव तयोः ऐश्वर्यदेवता इव एका सुता जनिमलभत। सा मोहनचारुता आसीत्। जननसमयेऽपि तस्याः सौन्दर्यं अतिशयकरमासीत्। तस्याः पर्णसदृशम् बृहद् नयनानि, श्यामसम्पूर्णकुन्तलं, श्वेतवर्णं च द्रष्टुम् हा... कियत् मनोहरम्! सा एका देवता भवेदिति सर्वेऽपि चिन्तयामास। तौ बालिकाम् माया इति नाम मातापितरौ दत्तवन्तौ। एवं तत् कुटुम्बम् आनन्देन सह जीवनं कुर्वन्ति स्म। भवनान्तरेऽपि सर्वत्र नवोन्मेषः, समाधानः, शान्तता च दरीदृश्यते स्म। किन्तु तेषाम् आनन्दस्य दीर्घकालं आयुः नासीत्। झटिति संभवमानेन एकेन दुरन्तेन एव तेषां जीवनं व्यतिचलन्ति स्म।

एकदा राघवः स्वस्य कार्यनिर्वहणार्थं कार्यालयं गतवान् आसीत्। झटिति एकं भारवाहकयानं ~~तस्य~~ राघवस्य कारयानस्य पुरतः आगत्य क्षणेनैव तस्य यानम् भञ्जितम् कृतम्। ग्रामीणाः तं आतुरालयं प्रेषितवन्तः। किन्तु तत्र विधिः एव विजयम् प्राप्तम्। राघवः मृत्युम् प्रापः। भर्तुः मरणवृत्तान्तम् रमायाः कर्णपुटमागतम्। अशनिपातसम--निशितवचनम् निशम्य सा मोहमायधरणीतले बन्धात् विच्छिन्नमुक्ताफलमिव पपात। लब्धसंज्ञा सा निजदुर्विधिं स्मृत्वा दीनं दीनं विललाप। एकं वर्षमपि प्रायं नास्ति इयं बालिकां सा किं करिष्यति?
दिनानि द्रुततरम् पुरोगतानि। एतेन सह मायायाः प्रायं, तयोः दारिद्र्यं च। भर्तोः मरणकारणेन

रमाया: एकं कर्म नीतिपालनविभाग: दत्तवन्त: । ~~एत~~ एतेन कर्मणैव सा स्वपुत्रीं पोषितवती आसीत् । सदा समये माया मातां पृच्छति : "अम्बा..! पिता इति किं भवति? मम पिता क:?" इति । तत् श्रुत्वा मातावदत् : "पिता । पिता इति ~~सर्व~~ सर्वं भवति । पिता इति वात्सल्यनिधि: भवति । स्वपुत्रीपुत्रान् स: स्नेहवात्सल्यचुम्बनानि ददाति, आलिंगनम् करोति ।" इति । अम्बाया: वचनेन स्नेहनिधे: पितु: भावनारूपम् तस्या: मनसि अवर्तत । पितु: स्मरणा तस्या: नासीत् । किन्तु स्वपितरं प्रति मायाया: स्नेहम् दिनं प्रति वर्धयति आसीत् ।

एकस्मिन् दिने पितरं द्रष्टुम् आशापूरिता माया ~~अम~~ अम्बा कार्यालयं गतसमये तूष्णीम् पितरमन्विष्य गृहाद्बहिरुह्य नगरोपान्ते सञ्चरन्ती आसीत् । दीर्घसमयं सा पितरमन्विष्य अचलत् । किन्तु नकोऽपि द्रष्टुम् अशक्ता सा निराशया गृहं प्रतिगच्छतिसमये कारयाने आगता: केचन युवका: तां गृहीत्वा गतवन्त: । सा उच्चैराक्रोशम् कृतवती । "मां पाहि.. मां त्यजतु.." इति नारस्वरेण बारं बारं कथयामास । तदा ते युवका: अवदन् : "त्वं किमर्थमेवम् रुदति । एतत् त्वार्थमेव । वयं तव पितर: एव किल?"

तत् विश्रुत्य सा बालिका विस्मयेन अपृच्छत् : "मम पितर:!? एतत् सत्यम् वा ?"
"आम.. वयमेव तव पितर: ।" ते अवदन् ।

कार्यालयादागमनसमये स्वपुत्रीमदृष्ट्वा रमा सर्वत्र ~~अन्वेष~~ अन्वेषणं कृतवती । दीर्घसमयमन्विष्य विश्रान्ता सा उत्पीठिकायां विश्रमं अकरोत् । तदा गृहस्य पार्श्वे निजकेशपाशानावृत्य जीर्णवस्त्रधारी शरीरे रक्तपूरितव्रणानि सहिता सा स्वपुत्रीं दृष्ट्वा अपृच्छत् : पुत्री.. किमेतत्